Bijbelse Dagkalender 2017

71e jaargang

Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk Forest Stewardship Council (FSC) draagt. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid. Ook is het papier 100% chloor- en zwavelvrij gebleekt.

Ontwerp omslag: Studio Vrolijk, Margreet Kattouw
Lay-out en dtp: Gewoon Geertje, Geertje van Dijk
Het bijbelleesrooster dat in deze *Bijbelse Dagkalender* wordt gevolgd is van het Nederlands Bijbelgenootschap, www.bijbelgenootschap.nl

ISBN 978 90 239 7061 3
NUR 707

© 2016 Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Woord vooraf

Wat onderscheidt deze *Bijbelse Dagkalender* van de vele bijbelse dagboeken die ieder jaar verschijnen?
Ten eerste worden de bijdragen in de *Bijbelse Dagkalender* door meerdere medewerkers geschreven, theologen uit de breedte van de Protestantse Kerk. Zij nemen ieder ongeveer drie weken voor hun rekening. Het is boeiend om te ontdekken hoe de diverse schrijvers met de teksten omgaan. De ene auteur legt uit en verklaart, een ander 'vertaalt' de tekst naar de praktijk, een derde schrijft een soort spiegelverhaal. Allen bieden zij stof tot bezinning en geloofsverdieping aan.
Een tweede kenmerk is, dat de *Bijbelse Dagkalender* het leesrooster van het Nederlands Bijbelgenootschap volgt. Dit leesrooster reikt iedere dag een bijbelgedeelte aan. Soms wordt enkele weken achtereen uit hetzelfde bijbelboek gelezen. De toelichting kan dan helpen om lijnen en samenhang te ontdekken. Dan weer wordt er afgewisseld met lezingen uit een ander bijbelboek. Hierbij wordt natuurlijk rekening gehouden met het kerkelijk jaar.
Het kan zijn dat het ene bijbelboek u meer aanspreekt dan het andere. Soms zijn er weerbarstige teksten bij. Wellicht helpt dan het beeld van een buffet met een overvloed aan heerlijke dingen, maar ook het stokbrood hoort erbij. Bovendien vindt niet iedereen alles even lekker. Daarom is het zo prettig, dat er afwisseling is in auteurs en bijbelboeken.
Iedere dag biedt bovendien de suggestie van een lied uit het *Liedboek, zingen en bidden in huis en kerk.*
Tenslotte vindt u achterin de *Bijbelse Dagkalender* een aantal gebeden voor persoonlijk gebruik.
Kortom, de *Bijbelse Dagkalender* biedt u een rijk boeket aan teksten, toelichting, liederen en gebeden om persoonlijk of samen met anderen te gebruiken.

Ds. Annemieke Parmentier-Blankert

Redactie:

Mw. ds. A.M. Parmentier-Blankert, Hilversum
Ds. E. Westrik, Boskoop

Auteurs:

vanaf:

Mw. drs. H. van Dorssen — 01-01
communicatieadviseur
Protestantse Kerk Amsterdam, theologe

Ds. D.J. Versloot — 22-01
protestants predikant te Waarder

Ds. A. Wijting — 14-02
protestants predikant te Gorinchem

Mw. ds. B.H. van de Weg — 08-03
protestants predikant te Nijverdal

Dr. W. Dekker — 01-04
protestants emeritus predikant
te Oosterwolde (Gld.)

Ds. H.S. Mosterd — 24-04
protestants predikant te Amersfoort

Ds. R. van Essen 18-05
protestants emeritus predikant te Delft

Dr. S. Janse 05-06
protestants emeritus predikant te Ameide

Mw. ds. M. de Waal 25-06
protestants predikant te Vijfhuizen

Ds. C.H. Wesdorp 16-07
protestants predikant te Zoetermeer

Dr. J.J.F. van Melle 06-08
protestants emeritus gemeente- en justitiepredikant te Oudorp (NH)

Ds. S. Ypma 28-08
protestants predikant te Scharnegoutum - Loenga

Ds. H.J. Oortgiesen 17-09
protestants emeritus predikant te Ede

Mw. ds. K. van den Broeke 08-10
preses Protestantse Kerk in Nederland

Mw. ds. M.C. Kapteyn 29-10
protestants predikant te Zoetermeer

Ds. R. van den Beld 19-11
protestants emeritus predikant te Baarn

Mw. ds. M.C. Molenaar-Dekker 10-12
protestants predikant te Heukelum

Ds. A.C. van Bronswijk Gebeden
protestants emeritus predikant te Deventer

Feest- en gedenkdagen 2017

1 januari	Nieuwjaar
8 maart	Biddag voor gewas en arbeid
9 april	Palmzondag
13 april	Witte Donderdag
14 april	Goede Vrijdag
16-17 april	Pasen
27 april	Koningsdag, verjaardag Z.M. koning Willem-Alexander
4 mei	Dodenherdenking
5 mei	Bevrijdingsdag
17 mei	Verjaardag H.M. koningin Máxima
25 mei	Hemelvaartsdag
4-5 juni	Pinksteren
31 oktober	Hervormingsdag
1 november	Dankdag voor gewas en arbeid
3 december	eerste zondag van de Advent
10 december	tweede zondag van de Advent
17 december	derde zondag van de Advent
24 december	vierde zondag van de Advent
25-26 december	Kerst
31 december	Oudjaar

Joodse feest- en gedenkdagen 2017

(Israëlitisch jaar 5777/5778)

11 februari	Toe Bisjevat (Bomenfeest)
12 maart	Poeriem (Lotenfeest)
11-17 april	Pesach (Paasfeest)
23 april	Jom Hasjoa (herdenking Holocaust)
1 mei	Jom Haätsmaoet (Onafhankelijkheidsdag 1948)
31 mei en 1 juni	Sjavoeot (Wekenfeest)
1 augustus	Tisja Beav (Verwoesting van de Tempel)
21-22 september	Rosj Hasjana (Nieuwjaar)
30 september	Jom Kippoer (Grote Verzoendag)
5-11 oktober	Soekot (Loofhuttenfeest)
12 oktober	Sjemini Atseret (Slotfeest)
13 oktober	Simchat Thora (Vreugde der Wet)
13-20 december	Chanoeka (Inwijdingsfeest)

Hij zegene ons genadig
doe zijn aangezicht
over ons lichten.

Doe lichten hemelhoog en wijd
de weg van zijn woorden:
bevrijding.

Allen die samen bestaan
twee of tweeduizend miljoen
danken Hem dat zij bestaan.

De aarde bloeit als een moestuin
een wijngaard, een woud van kruiden.
Hij moedigt ons aan, dat wij leven.

Psalm 67, uit: Huub Oosterhuis, *150 psalmen vrij*, Utrecht 2011

---

1 januari | zondag

NIEUWJAAR

Zegenen Psalm 67

De dichter en schrijver Karel Eykman bewerkte Psalm 67, waarin het over Gods zegen gaat, tot een 'Zegenbede voor mijn dochter':

Jij weet het, mijn kind
echt goed gelovig ben ik niet
maar daarom kan ik je nog wel toewensen
dat je wat hebt aan Gods woorden.

Dat je daarop kan rekenen als je steun nodig hebt.
Dat je daarin kan schuilen als je onderdak zoekt.
Dat het je helpt vertrouwen te vinden.
Dat het je bijlicht door tunnels heen.
Dat je richting vindt als je de weg niet weet
zodat hij nabij is, als jij ver bent.

God geve je vrede, voortdurend en in ieder opzicht.
Zoiets bedoel ik
bij wijze van spreken
ongeveer.

Uit: *Een knipoog van u zou al helpen*, Zoetermeer 2013

Psalm 67

2 januari | maandag

Voorafje Matteüs 1:1-17

'Boek van de genesis (geboorte) van Jezus Christus', schrijft Matteüs aan het begin van zijn evangelie. In de stamboom die daarop volgt, vinden we aanwijzingen die ons vertellen welke richting het met Jezus uit zal gaan. Zo worden er vijf vrouwen genoemd. Dat alleen al is ongebruikelijk. De eerste vier zijn ook nog eens vreemde types. Neem een vrouw als Rachab, die woonde op de wallen van Jericho, of Ruth, die uit het buitenland komt. Jezus zal het in zijn leven opnemen voor zulke mensen, voor verstotenen (Tamar), hoeren (Rachab), vreemdelingen (Ruth) en machtelozen (vrouw van Uria). Aan het einde van de opsomming gebeurt iets ongebruikelijks. Het beeld verschuift van de stamhouder, Jozef, naar Maria. Daarmee staat de gewone gang van zaken helemaal op zijn kop. Jezus zal verhoudingen op scherp zetten, de laatste zal de eerste zijn.

Lied 991

---

3 januari | dinsdag

Naam van betekenis Matteüs 1:18-25

Jezus zal de naam zijn van het kind dat wordt geboren: hij die redt en bevrijdt. Zijn tweede naam, Immanuel, vertelt over het geheim van zijn levensweg, God is erbij. Gods naam is onlosmakelijk verbonden met de naam van het kind. Namen zijn in de Bijbel nooit vrijblijvend, ze verschaffen inzicht. Bij Jozef breekt dat inzicht door. Wakker geworden uit zijn droom doet hij het omgekeerde van wat hij van plan was. Hij blijft bij Maria en noemt het kind dat zij baart Jezus. Daarmee stemt hij in met de betekenis van die naam. Hij durft wel. Ook in zijn tijd was er maar bitter weinig te zien van die bevrijding. 'Wees niet bang,' zegt de engel tegen Jozef in zijn droom, 'want het kind is verwekt door de heilige Geest.' Het is alsof Jozef zelf wordt aangeraakt door Gods verwarmende en inspirerende adem.

Lied 259

4 januari | woensdag

Wensen Matteüs 2:1-12

De eerste bezoekers van het kind zijn sterrenkijkers uit den vreemde. Matteüs laat zo woorden van de profeet Jesaja waar worden: 'Volken laten zich leiden door jouw licht, koningen door de glans van je schijnsel. (…) beladen met wierook en goud.' Met die geschenken laten de magiërs zien wie het kind is. Goud staat voor schoonheid en liefde. Wierook voor overgave en gebed, voor het zoeken en luisteren naar ons diepste verlangen, naar God. Mirre is geurende olie waarmee een door pijn gefolterd lichaam kan worden ingewreven en verzacht. Wie verder leest in Matteüs, ontdekt dat het kind op zijn beurt goud, wierook en mirre schenkt aan anderen. Het koninklijke goud van zijn macht blijkt de macht van de liefde. Als wierook is zijn aandacht, zijn gebed voor de wereld. En zijn soms pijnlijke leven is mirre voor de pijn van anderen.

Lied 509

---

5 januari | donderdag

Drieluik Matteüs 2:13-23

Het verhaal over de geboorte van Jezus is bij Matteüs opgebouwd als een drieluik. Het eerste is licht van kleur met een stralende ster. Ook het derde paneel kleurt licht. De brute moordenaar Herodes sterft. Het middenpaneel is duister en gaat over een afschuwelijk bevel van een wrede tiran. Waarom die schaduw over de geboorte van het kind? Kan God daar geen einde aan maken? Nee, dat doet Hij niet, maar God heeft wel een begin gemaakt. Hij schiep licht in het donker, stond op tegen de chaos en blies levensadem in de mens. Hij schiep ons naar zijn evenbeeld. Wat dat betekent, zal het kind laten zien. Het zal tijd nemen voor licht als alles donker lijkt, praten over vrede als alles dat tegenspreekt, genezing brengen van datgene wat ons belemmert om mens te zijn. Het kind kan het en ook de Bijbel houdt vol dat het mogelijk is: mens zijn zoals God het bedoeld heeft.

Lied 513

6 januari | vrijdag

Een rechtvaardige Matteüs 3:1-17

Als Jezus voor het allereerst het woord neemt in het Evangelie van Matteüs, heeft Hij het over gerechtigheid. Dat woord zegt veel over wie Hij is en wat Hij komt doen. Een rechtvaardige doet wat hij zegt: recht. Dat betekent in de Bijbel: opkomen voor de arme, de vreemdeling, zij die niets hebben, de weerloze. De rechtvaardige staat naast hen, is bij hen midden in hun ellende, hij deelt het lot van de verliezers en underdogs. Hij maakt midden in die benauwdheid ruimte, zodat zij die benauwd zijn opnieuw kunnen ademhalen. Wie hoort er in het land een rechtvaardige te zijn? De koning! Als de koning onrechtvaardig is, heeft dat een verwoestend effect. Dat zien we bij Herodes, die in zijn jacht op macht alle jongetjes laat ombrengen. Jezus zal een ander soort koning zijn en daarin vindt God vreugde, staat er tot besluit.

♪ Psalm 99:1,2,3

---

7 januari | zaterdag

Menselijke maat 1 Kronieken 28:1-10

Wie is koning in Israël? David is het en Salomo wordt het. Een koning in de Bijbel is nooit meer dan een stadhouder, een koning naast dé koning. Als het volk om een koning vraagt, waarschuwt de profeet want koningen vertonen al gauw despotische trekjes. David is een modelkoning. Hij is uitgekozen door de profeet Samuël, als jongste van zijn broers, een kleine jongen die de schapen weidde. Salomo volgt hem op en wordt beschreven als een legendarische held. Maar ook een held moet zich houden aan de menselijke maat, aan de geboden en rechtsregels van de Eeuwige. Hij moet zich durven inlaten met de minsten der mensen en hun recht doen. Een koning naar Gods hart is een sjofele koning (van het Hebreeuwse woord 'sjofel', dat nederig betekent), die dienstbaar is aan mensen, niet *hoewel* hij koning is, maar *omdat* hij koning is.

♪ Psalm 72

Jij bent een kerk, jij bent een tent,
veilige plek, zorgzaam bewaard,
driemaal beschermd, zorgvuldig omkleed
heb je Zijn plaats uitgespaard.
Nooit zo te zien en nooit zichtbaar vertoond,
toch onverklaarbaar bewoond.

Jij ben een kerk, jij bent haar raam,
prachtig gekleurd glas lood en licht,
zon door de ruiten, stralend geheim,
venster van God, Zijn gezicht.
Nooit zo te zien en nooit zichtbaar vertoond,
toch onverklaarbaar bewoond.

Jij ben een kerk, jij bent haar tijd,
sprekend als nieuw, nooit echt te oud,
tijdloos van stof, zo trillend van kracht
raak je met Zijn tijd vertrouwd.
Nooit zo te zien en nooit zichtbaar vertoond,
toch onverklaarbaar bewoond.

Uit: Jeroen Zijlstra, *Michaels liederlijk werkboek*

---

8 januari | zondag

Verborgen 1 Kronieken 28:11-21

Het beste is niet goed genoeg bij de bouw van het huis voor de Eeuwige. Een lange opsomming horen we van wat er voor dat huis allemaal van goud wordt gemaakt. In het bijbelboek Koningen horen we dat God – ondanks al dit goud – woont in de donkerheid, de verborgenheid van dit huis. Als eindelijk alles klaar is, dragen priesters de ark met de tien woorden naar binnen. Eerbiedig zetten ze de ark neer in de daarvoor bestaande ruimte, het binnenste vertrek van het huis, verborgen achter een gordijn. Dat wil zeggen: God blijft verborgen, ook in het huis dat ervoor bedoeld is om hem te ontmoeten. Als je God wilt vinden, zul je op zoek moeten, steeds weer, niet alleen naar hem, maar ook naar je medemens.

Psalm 84:1,2,3

9 januari | maandag

Huis 1 Kronieken 29:1-9

Als het over de bouw van de tempel gaat, valt op dat dit woord niet wordt genoemd in het Hebreeuws. Daar wordt gesproken over een 'huis'. De tempel die Salomo bouwt is een huis. De keuze van dat woord is bewust. God krijgt een huis, een plek waar Hij wonen kan, tussen de mensen. Dat is iets anders dan een tempel. In een tempel houd je God op afstand, verwijderd van de mensen. In dit verhaal is dat dus anders. Hier krijgt God een huis, een adres bij ons in de straat, in onze stadswijk of in ons dorp. De tent, die in de woestijn de plek was van Gods meetrekkende aanwezigheid, wordt hier alleen maar wat solider en vaster gegrondvest. De tent wordt een huis, en geen paleis hoogverheven op een berg. God woont niet ergens apart, maar midden tussen mensen in.

Lied 276

---

10 januari | dinsdag

Vrede 1 Kronieken 29:10-20

In de naam van Salomo zit het woordje *sjalom*, vrede. Geef aan mijn zoon Salomo een hart van vrede, vraagt David aan de Eeuwige. In de Nieuwe Bijbelvertaling is dat vertaald met 'volle toewijding'. Wat is vrede in de Bijbel? Het is meer dan alleen het ontbreken van oorlog. Het betekent heel of compleet zijn. Salomo is een vredevorst: om zijn naam eer aan te doen moet hij uit zijn op het welzijn van mensen. Sjalom is niet zozeer innerlijke vrede van de ziel, maar gaat over recht en gerechtigheid, over de wijze waarop mensen met elkaar omgaan. Recht en vrede begroeten elkaar met een kus, zegt Psalm 85:11. Sjalom is niet een gevoel, maar een situatie waarin het gewone leven geleefd wordt zoals God het heeft bedoeld. Dan zal ieder onder zijn vijgenboom zitten – beeld voor vrede in de messiaanse tijd – zonder opgeschrikt te worden.

Lied 819

11 januari | woensdag

Koning naar Gods hart 1 Kronieken 29:21-30

'David sterft in goede grijsheid, verzadigd van dagen, rijkdom en eer; zijn zoon Salomo wordt koning in zijn plaats.' De koning naar Gods hart is niet meer, maar zijn naam zal voor altijd verbonden blijven met koningschap zoals God dat heeft bedoeld. Gemakkelijk is dat koningschap niet, zelfs David sloeg af en toe de plank mis. Hij kon niet zonder een profeet die hem dat duidelijk maakte. Die twee vormen dan ook een ijzersterke combinatie: koning en profeet. Een profeet stelt de koning lastige vragen. Waarom doe je dit? Klopt het wel met de leefregels van God? Profeten zeuren aan je kop, zingen een protestlied, organiseren een demonstratie, schrijven een brief aan de koning of gaan bij hem op bezoek als hij daar niet op zit te wachten. Als niemand zich meer interesseert voor de spelregels van het beloofde land, herinneren zij de koning daaraan. Als iedereen de koning naar de mond praat, durven zij de waarheid te zeggen.

Lied 279

---

12 januari | donderdag

Landkaart Johannes 1:19-28

Deze tekst eindigt met topografie. We lezen dat Johannes in de woestijn is, aan de overkant van de Jordaan, in het grensgebied van dood en leven. Daar doopt hij mensen. Dat doet denken aan de intocht in het beloofde land, ook toen moesten mensen door het water heen naar de overkant. Deze geschiedenis herhaalt zich met Jezus. Hij gaat voorop naar het beloofde land. Er wordt ook een plaats genoemd, Betanië, huis van de arme. Waar is de messias meer thuis dan daar! Johannes is de stem die de landkaart betekenis geeft. Hij wijst boven de wildernis uit naar de weg van de Eeuwige. Hij getuigt van het Licht, van een nieuw land, een nieuwe schepping. Hij nodigt uit om het water in te gaan, te durven kijken naar jezelf en te midden van alles wat je belast en belemmert, te ontdekken dat het visioen van een andere wereld nog steeds in jou leeft.

Lied 523